

JURYRAPPORT
20 november 2023

TANIA
KROSS

JOHANNES
VERMEER
PRIJS 2023

Tania Kross

Laureaat Johannes Vermeerprijs 2023

Juryrapport

De Johannes Vermeerprijs, de prestigieuze staatsprijs voor de kunsten, wordt sinds 2009 jaarlijks uitgereikt aan een in het Koninkrijk der Nederlanden wonende en/of werkende kunstenaar. Met de prijs wil de Nederlandse regering bijzonder artistiek talent onder de aandacht brengen en eren. De laureaten tonen uitzonderlijk kunstenaarschap en zijn van groot belang voor hun vakgebied en de samenleving. De prijs kan worden toegekend aan kunstenaars uit alle disciplines: van dans tot design, van mode tot muziek en van schilderkunst tot letteren.

De staatssecretaris van Cultuur en Media, Gunay Uslu, laat zich adviseren door een onafhankelijke jury. De juryleden zijn deskundigen binnen hun vakgebied en nemen bij hun afwegingen en beoordeling de verscheidenheid aan kunstdisciplines in ogenschouw. De jury bestaat dit jaar uit Margot Dijkgraaf, Afaina de Jong, Hicham Khalidi, Bas Kusters en Marise Voskens (voorzitter).

De jury heeft bij haar keuze voor de winnaar van deze editie naast de uitzonderlijke artistieke kwaliteiten van de laureaat ook het reeds opgebouwde oeuvre, de verwachte verdere ontwikkeling en de maatschappelijke dimensie betrokken. De criteria brachten de jury bij een uitvoerend kunstenaar uit de podiumkunsten met een imposante internationale carrière binnen het vakgebied, die daarnaast een eigen stem laat klinken voor de verbindende rol van muziek. Unaniem kiest de jury voor Tania Kross als winnaar van de Johannes Vermeerprijs 2023.

Mezzosopraan Tania Kross ontvangt de prijs vanwege haar toonaangevende internationale zangcarrière en de vernieuwende wijze waarop zij opera breed toegankelijk maakt en een uiteenlopend publiek aanspreekt en inspireert. De jury is onder de indruk van de manier waarop Kross haar metier uitoefent en tegelijkertijd bruggen slaat en verbindt. Met haar passie voor operamuziek en haar bijzondere artistieke kwaliteiten weet zij keer op keer te ontroeren en te inspireren. Ook zet zij bredere kanalen in om haar muzikale doelen te bereiken. Zo is zij een graag geziene gast op de Nederlandse televisie, waar zij haar liefde voor klassieke muziek uitdraagt. Door haar professionaliteit en aanstekelijke enthousiasme ontsluit zij een kunstvorm die ontoegankelijk leek voor een groot en hedendaags publiek.

Daarover zegt de jury: 'Met haar benadering van opera en klassieke muziek omarmt Tania Kross het genre in de volle breedte. Haar stem kent vele dimensies, van ingetogen tot uitbundig. Het gemak waarmee zij zich daarin beweegt duidt op een diepe en zeer persoonlijke repertoirekennis. Een optreden van Kross valt op door de

spontaniteit en intensiteit van haar vertolking. Daarmee geeft zij een heel eigen kleur aan haar vocale prestaties, en weet zij anderen te beroeren en mee te nemen in de verrassende en verrijkende wereld van de podiumkunsten.'

Tania Kross werd in 1976 op Curaçao geboren. Op zeventienjarige leeftijd vertrok zij naar Nederland om zang te studeren aan het Conservatorium in Utrecht. Al in het tweede jaar van haar opleiding won zij de eerste prijs van de Stichting Jong Muziktalent Nederland. In 1997 en 1998 won zij deze prijs nog tweemaal. Kross kent een imposante internationale carrière op het gebied van opera en zang. De afgelopen vijftientig jaar vervulde zij glansrollen in tal van producties bij grote operahuizen en concertzalen in binnen- en buitenland; van Parijs, Salzburg, Wenen, Athene, Keulen en Hongkong tot Carnegie Hall in New York. In zowel de Staatsoper Stuttgart als op het Glyndebourne Festival vertolkte zij de titelrol van *Carmen*. Als soliste werkte Kross verder met onder andere De Nationale Opera, Bregenzer Festspiele, De Nederlandse Reisopera, Komische Oper Berlin en Opera de Lyon. Ook in haar verdere carrière won zij vele prijzen, waaronder de NPS Cultuurprijs (2000) en de Edison Publieksprijs (2006) voor haar debuut-cd *Corazon*. Zij ontving een Grammy-nominatie (2009) voor haar vertolkingen in *Marco Polo* van Tan Dun (De Nationale Opera).

In 2013 schreef Kross geschiedenis met de productie van de allereerste opera in het Papiaments, *Katibu di Shon*. De opera is gebaseerd op de gelijknamige novelle van Carel de Haseth, die ook het libretto schreef, en werd gecomponeerd door Randal Corsen. De première vond plaats in de Amsterdamse Stadsschouwburg onder leiding van Ed Spanjaard. Meerdere keren toerde zij met haar eigen programma's door het hele land. De zesde theatertour, *Van Curaçao tot Concertgebouw*, was nog dit jaar te zien en werd afgesloten met een laatste voorstelling in een uitverkocht Concertgebouw.

De jury apprecieert enorm dat Tania als gedreven ambassadeur voor operamuziek en het klassieke repertoire haar vakkennis deelt en jong talent bijstaat. Zij waardeert haar grote maatschappelijke betrokkenheid, haar welgemeende aandacht voor jongeren en hun talenten en de verbindende manier waarop zij zich hard maakt voor muziekeducatie. Met haar inzet voor Muziek Telt!, het Instrumentendepot en Stichting Leerorkest Nederland en Curaçao wil Kross ieder kind en iedere jongere de kans geven een muziekinstrument te leren bespelen, samen muziek te maken en spelenderwijs ook andere vaardigheden te ontwikkelen. Haar niet aflatende inzet voor muzikale vorming en haar overtuiging dat muziek voor iedereen is, worden gevoed door haar persoonlijke ervaringen.

'Ik ben niet opgegroeid met klassieke muziek, ik ben een product van educatie', aldus Kross. 'Veel mensen keken verbaasd: jij komt van Curaçao en wil operazangeres worden?' Toch heb ik nooit een plafond gevoeld. Als je ambitie hebt, ja zegt en lef toont, kan alles.' (uit 20 vragen aan Tania Kross door Ebru Umar, 8 maart 2023)

Samenvattend, aldus de jury: 'Tania Kross is een begenadigd mezzosopraan, die met haar krachtige stem en expressie mensen weet te raken. Met een duidelijke drijfveer en een aanstekelijke liefde voor haar vak geeft zij haar passie door en nodigt zij vooral ook nieuwe generaties uit tot muzikale ontwikkeling, de durf om te dromen en tot zelfontplooiing.'

Tania's plannen voor de toekomst lijken onbegrensd en kennen voor haar nog altijd geen restricties. Van nieuwe muzikale ontmoetingen in Venezuela en professionele

uitdagingen aan twee kanten van de oceaan tot het ondersteunen van ouderen op het eiland. Doelgericht en vol overtuiging baant zij haar pad en bouwt ze verder aan haar droom, het realiseren van - uiteindelijk - een nieuw groot theater op Curaçao. Op dit moment spant ze zich in om een klein monumentaal theater aldaar nieuw leven in te blazen zodat een jonge nieuwe generatie musici, zangers en technici kan worden opgeleid en klaargestoomd. Voor als het zover is. Stap voor stap. Het maakt allemaal deel uit van haar 'masterplan', zoals ze het zelf noemt met een knipoog.

Ook de jury kan niet wachten tot het zover is. Met grote bewondering voor haar zangkwaliteiten en vakbekwaamheid, en in de overtuiging dat haar werk ook in de toekomst velen zal blijven ontroeren en inspireren, is de jury zeer verheugd dat de Johannes Vermeerprijs 2023 is toegekend aan Tania Kross.